

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2017r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Grażyna Poręba

Protokolant: prot. sąd. Paulina Polecka

Po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 listopada 2017 r. w N.

sprawy z wniosku W. L.

przy uczestnictwie M. L., Z. L., B. L. (1)

o stwierdzenie nabycia spadku po K. L.

I. stwierdza, że spadek po K. L. s. J. i Z.

zmarłym dnia (...). w N.

ostatnio stale zamieszkałym w N.

na podstawie testamentu notarialnego z dnia (...) R. A numer (...) sporządzonego przed notariuszem E. Z. nabyli M. L. s. K. i Z. oraz B. L. (1) c. M. i D. na prawach ustawowej wspólności majątkowej,

II. stwierdza, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie, wydatkami częściowo obciąża wnioskodawcę,

III. nakazuje ściągnąć od wnioskodawcy W. L. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Nowym Sączu kwotę 3.998,06 zł (trzy tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt osiem 06/100) tytułem części wydatków wyłożonych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa.

Sygn. akt INs 898/15

Z/

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)

5. (...)

(...)

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 5 grudnia 2017 r.

Wnioskodawca W. L. we wniosku złożonym do tut. Sądu w dniu 5 sierpnia 2015 r., domagał się stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym ojcu K. L. na podstawie ustawy. Wskazał, iż do kręgu spadkobierców ustawowych należą żona zmarłego Z. L. oraz dwoje dzieci W. L. i M. L. (k. 1-2).

W dniu 28 sierpnia 2015 roku uczestnik M. L. złożył testament notarialny zmarłego z dnia(...) (k. 12).

Postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2015 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestniczki B. L. (1) (k. 15).

Pismem z dnia 16 września 2015 roku pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o ustalenie nieważności testamentu z dnia (...) jako sporządzonego w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli - powołując się na chorobę i uzależnienie od alkoholu spadkodawcy (k. 16).

Uczestniczka Z. L. na rozprawie w dniu 16 września 2015 roku zakwestionowała testament i oświadczyła, iż jej zdaniem spadkodawca nie był w pełni świadomy i mógł podpisać co mu podsunęto, mógł ulec namowom lub zostać nakłoniony (00:04:05).

Uczestnicy M. L. i B. L. (1) na rozprawie w dniu 16 września 2015 roku oświadczyli, iż wnoszą o stwierdzenie nabycia spadku w oparciu o testament notarialny z dnia (...) (00:07:41, 00:10:00).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca K. L. zmarł w dniu (...) w N.. Ostatnio przed śmiercią spadkodawca stale zamieszkiwał w N..

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu K. L.– k. 9)

W chwili śmierci spadkodawca był żonaty z Z. L., posiadał dwoje dzieci, tj. dorosłych synów M. L. i W. L.. Spadkodawca związek małżeński zawierał jeden raz. Nie pozostawił dzieci pozamałżeńskich, ani przysposobionych. Sporządził testament notarialny z dnia (...). Nikt z powołanych do dziedziczenia nie składał wcześniej oświadczeń spadkowych. Nie toczył się proces o uznanie za niegodnego dziedziczenia po spadkodawcy.

(dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa spadkodawcy– k. 8, odpisy skrócone aktów urodzenia k. 6,7, zapewnienie spadkowe wnioskodawcy W. L. – nagranie z rozprawy z dnia 16.09.2015 r. – 00:13:12 – 00:30:53).

W dniu 9 marca 2009 roku spadkodawca K. L. sporządził testament w formie aktu notarialnego ((...)) przed notariuszem E. Z., w którym oświadczył, że do całego spadku powołuje swojego syna M. L. i jego żonę B. L. (1), postanawiając, iż przedmioty majątkowe wchodzące w skład spadku stanowiąc będą ich majątek wspólny.

(dowód: testament notarialny Rep. A. nr 1248/2009 – k. 14, protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu – k. 19).

K. L. był osobą uzależnioną od alkoholu. Od 2008 roku zamieszkiwał w N. przy ul. (...) wraz z synem M., jego żoną B., w wyodrębnionej części mieszkania zamieszkiwała Z. L.. M. L. nadużywał alkoholu, w miejscu zamieszkania dochodziło z tego powodu do awantur, a także licznych interwencji Policji - w okresie od marca 2008 roku do maja 2013 roku przeprowadzono kilkanaście takich interwencji, głównie na tle kłótni małżeńskich M. i B. L. (1). Spadkodawca w czasie poprzedzającym zamieszkanie w N. nadużywał alkoholu - w 2008 roku toczyło się jeszcze postępowanie w sprawie zastosowania wobec niego przymusowego leczenia odwykowego, jednak zakończyło się ono oddaleniem wniosku. Od tego czasu spadkodawca nie nadużywał już alkoholu, lub też czynił to w mniejszym stopniu, ponieważ synowa B. L. (1) dysponowała jego emeryturą, z której go utrzymywała, zajmowała się także jego sprawami, w tym związanymi ze stanem zdrowia. W dniu 7 marca 2009 roku spadkodawca zgłosił się na Szpitalny Oddział Ratunkowy Szpitala

(...) w N. z powodu bólu brzucha - w tym dniu uzgodniono, iż ma zgłosić się w późniejszym czasie celem ustalenia terminu leczenia operacyjnego. W dniu (...) wraz z synem M. L. i synową B. L. (1), po wcześniejszym ustaleniu terminu czynności notarialnej przez syna, spadkodawca udał się do Kancelarii Notarialnej notariusza E. Z., gdzie sporządził testament, a po jego sporządzeniu udał się z B. L. (1) do szpitala. W czasie pobytu na Oddziale (...) Ogólnej i Naczyniowej w dniu 12 marca 2009 roku zastosowano leczenie operacyjne – wycięcie pęcherzyka żółciowego. Ze szpitala został wypisany w dniu 19 marca 2009 roku. Stan zdrowia spadkodawcy w kolejnych latach stopniowo się pogarszał, w szczególności w związku z dwukrotnymi złamaniami nogi – w listopadzie 2010 roku i styczniu 2012 roku. W tym czasie wymagał pomocy w codziennych czynnościach, którą zapewniały mu naprzemiennie synowa B. L. (1) i żona Z. L.. W szpitalu spadkodawca był także w październiku 2013r. z rozpoznaniem zapalenia płuc, miażdżycy, przewlekłym zapaleniem oskrzeli i zespołem otępiennym.

Na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 18 stycznia 2013 roku K. L. został całkowicie ubezwłasnowolniony, zaś na mocy postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 26 marca 2013 roku w sprawie III R Ns 104/13 ustanowiona została opieka prawna dla K. L., a opiekunem prawnym został syn W. L..

(dowód: zapewnienie wnioskodawcy – nagranie z rozprawy z dnia 16.09.2015 r. - 00:13:12-00:30:53 i częściowo zeznania - nagranie z dnia 22.09.2017 r 00:04:32-00:30:25, dokumentacja medyczna spadkodawcy – k. 30-31, 75-76, 80, 85-91, 116-117, informacja K. z dnia 27.10.2015 r. k.77, dokumenty w aktach sprawy III R Ns 104/13, I Ns 200/12 i III R Ns 413/08, zeznania świadków B. L. (2) – nagranie z dnia 17.02.2016 r. 00:06:14-00:44:06, J. L. (1) – nagranie z dnia 17.02.2016 r. 00:45:12-01:00:51, częściowo zeznania uczestniczki Z. L. – nagranie z dnia 17.02.2016 r. 01:02:22-01:30:51 i z dnia 22.09.2017 r. 00:31:00-00:50:39, zeznania uczestniczki B. L. (1) – nagranie z dnia 17.02.2016 r. 01:31:22-02:16:24 i z dnia 22.09.2017 r. 00:54:34-01:02:23, zeznania uczestnika M. L. – nagranie z dnia 17.02.2016 r. 02:16:36-03:08:29 i z dnia 22.09.2017 r. 01:06:44-01:13:51, zeznania notariusza E. Z. - nagranie z rozprawy z dnia 22.11.2017 r. – 00:01:52-00:16:38)

W chwili sporządzania testamentu notarialnego z dnia (...), spadkodawca K. L. miał zachowaną zdolność podjęcia świadomej i swobodnej decyzji oraz wyrażenia swojej woli.

(dowód: opinia (...) z dnia 9.01.2017 r. k. 227-232, opinia uzupełniająca z dnia 19.06.2017 r. k. 325).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dokumentów w postaci odpisów skróconych aktów USC oraz wypisu z aktu notarialnego w postaci testamentu notarialnego sporządzonego przez Kazimierza Lisa - (...), jak też dokumentów zawartych w aktach związkowych. Ze względu na formę dokumentów, Sąd uznał je za w pełni wiarygodne.

Na podstawie odpisu skróconego aktu zgonu spadkodawcy Sąd ustalił datę i miejsce jego śmierci, datę otwarcia spadku po nim oraz jego stan cywilny w dacie śmierci.

Zeznania stron i świadków Sąd obdarzył częściowo wiarą, w zakresie zgodnym z pozostałymi dowodami, w tym dokumentami. Okoliczność dotycząca kręgu spadkobierców ustawowych spadkodawcy nie była przez strony kwestionowana. Zarówno z zeznań wnioskodawcy, jak i uczestników wynika, iż spadkodawca przed śmiercią mieszkał z synem M. L. i jego żoną, a w czasie gdy jego stan zdrowia się stopniowo pogarszał głównie synowa B. L. (1) zapewniała mu niezbędną pomoc. Okoliczność tę potwierdziła żona wnioskodawcy B. L. (2). Z zeznań stron i świadków wynika nadto, że w miejscu zamieszkania spadkodawcy dochodziło do częstych awantur, na tle nadużywania alkoholu przez M. L., jednak interwencje Policji dotyczyły kłótni pomiędzy małżonkami, bądź braćmi L., a nie miały bezpośredniego związku ze spadkodawcą. Strony zeznały, że K. L. po zamieszkaniu w domu przy ul. (...) nie nadużywał już alkoholu.

Zeznania wnioskodawcy i uczestniczki Z. L. w zakresie stanu zdrowia spadkodawcy w 2009 roku Sąd uznał za niewiarygodne w zakresie, w jakim pozostają w sprzeczności z dokumentacją medyczną. W szczególności nie można im dać wiary co do braku kontaktu słownego z K. L. i braku jego zdolności do podejmowania decyzji w 2009 roku, mając na uwadze treść adnotacji zawartych w dokumentacji lekarskiej. Z zapisów tych wynika bowiem, iż zarówno na dwa dni przed, jak i w dniu sporządzenia testamentu, spadkodawca znalazł się w szpitalu, gdzie pozostawał w logicznym

kontakcie, nadto wyrażał jednoznacznie swoją wolę (brak zgody, następnie zgodę na zabieg). Wnioskodawca i uczestniczka Z. L. kwestionowali natomiast testament przedłożony przez uczestników M. i B. L. (1), podnosząc, że w tym okresie spadkodawca był schorowany i niezdolny do samodzielnych decyzji – ocena ich zeznań w świetle pozostałych dowodów prowadzi jednak do wniosku, iż nie zdołali oni skutecznie podważyć testamentu notarialnego sporządzonego przez spadkodawcę w dniu (...). Notariusz E. Z. przesłuchana na tę okoliczność podniosła, iż mimo że nie pamięta konkretnie tego klienta kancelarii to sporządzenie testamentu poprzedza zawsze szczegółowa rozmowa z testatorem i gdyby na jej podstawie powzięła jakąkolwiek wątpliwość, co do stanu psychicznego i woli testatora, to nie sporządziłaby takiego testamentu. W czasie tej rozmowy notariusz pyta m.in. o ustawowych spadkobierców i składniki majątku, a w czasie samego sporządzania testamentu uczestniczy zazwyczaj wyłącznie spadkodawca. Zeznania tego świadka są w ocenie Sądu w pełni wiarygodne. Również analiza dokumentacji medycznej z leczenia szpitalnego i w Poradni wskazuje, iż K. L. w 2009 roku pozostawał w logicznym kontakcie, a stan jego zdrowia psychicznego pogorszył się w okresie późniejszym. W czasie hospitalizacji w 2009 roku nie była kwestionowana jego zdolność do wyrażenia świadomości i swobodnie woli, m.in. wyrażenia zgody na zabieg wycięcia woreczka żółciowego.

Z uwagi na stanowisko wnioskodawcy i uczestniczki Z. L. oraz złożony wniosek w tym zakresie został dopuszczony dowód z opinii (...). W opinii z dnia 9 stycznia 2017 roku biegli po przeanalizowaniu całości dokumentacji medycznej spadkodawcy zaopiniowali, iż spadkodawca K. L. w 2009 roku miał zachowaną zdolność podjęcia świadomej i swobodnej decyzji oraz wyrażenia swojej woli. Biegli zaopiniowali, iż stwierdzony u spadkodawcy w 2008 roku zespół otępienny bez opisu funkcjonowania i oceny procesów poznawczych testatora w połączeniu z brakiem kwestionowania jego zdolności do wyrażania zgody na hospitalizację i zabieg oraz przewlekły alkoholizm, mogący powodować okresowe pogorszenie się funkcjonowania poznawczego w okresie wzmożonego picia alkoholu (przy czym brak jest dostępnej dokumentacji na ten temat) nie dają podstaw do kwestionowania zdolności K. L. do składania niewadliwych oświadczeń woli – dopiero w 2011 roku w dokumentacji medycznej pojawiały się jednoznaczne opisy wskazujące na obecność otępienia i zależność od innych osób w codziennym funkcjonowaniu. Mimo składanych przez wnioskodawcę zarzutów do opinii biegli w opinii uzupełniającej w całości podtrzymali wnioski płynące z opinii głównej, w związku z czym zarzuty te należało uznać za bezzasadne. Wnioskodawca nie składał dalszych wniosków w tym zakresie (k. 330).

Z uwagi na powyższe, Sąd uznał, że ważność sporządzonego przez spadkodawcę w dniu (...) testamentu nie została skutecznie podważona.

Sąd pominął dowód z zeznań świadków J. L. (2) i J. J. (2) z uwagi na brak wskazania adresów tych świadków (k. 330).

Sąd oddalił wniosek dowodowy wnioskodawcy o dopuszczenie opinii łącznej biegłych psychiatry i psychologa mając na uwadze, iż okoliczność, na którą miał być przeprowadzony ten dowód była już ustalona w opinii biegłych z (...), gdzie opiniowali zarówno psycholog i psychiatra. Jeżeli chodzi o ocenę przez biegłych zeznań świadków i stron, jak tego chce wnioskodawca, należy stwierdzić, iż biegli nie mogą w ocenie sądu wiarygodnie opiniować co do stanu psychicznego spadkodawcy na podstawie diametralnie rozbieżnych zeznań stron i świadków. Opinia taka siłą rzeczy byłaby oceną wiarygodności, którejs ze stron a to wykracza poza kompetencje biegłych sądowych.

Zwrócenia uwagi wymaga, iż w przypadku osobowego materiału dowodowego mamy do czynienia z dwiema grupami osób, ci członkowie rodziny, którzy zostali ustanowieni spadkobiercami twierdzą, że spadkodawca był w pełni świadomy, druga grupa, pominięta w dziedziczeniu, iż był niezdolny nawet do zwykłej wymiany najprostszych zdań oraz samodzielnego poruszania się, tymczasem wnioskodawca, zarzucający nieważność testamentu nie powołał na świadków nikogo spoza członków najbliższej rodziny, osób trzecich, niezainteresowanych bezpośrednio wynikiem sprawy. Dodatkowo trudno dać wiarę twierdzeniom wnioskodawcy i uczestniczki Z. L. w aspekcie tej okoliczności, iż testament został sporządzony w formie notarialnej czyli przez osobę zaufania publicznego. Wprawdzie notariusz nie posiada kwalifikacji do wydawania diagnozy lekarskiej co do stanu zdrowia ale nie sposób przyjąć, iż miałby on nie zwrócić uwagi na brak możliwości kontaktu słownego oraz całkowitą niesamodzielną i nieporadną osobę chcącą sporządzić testament. W takiej sytuacji bez wątpienia odmówiłby sporządzenia czynności notarialnej. Na marginesie jeszcze zauważyć należy, że spadkodawca w grudniu 2008r. a więc niedługo przed sporządzeniem testamentu uczestniczył w rozprawie sądowej (akta III R Ns 413/08).

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 926 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu (§ 1). Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (§ 2).

Powyższe oznacza, że dziedziczenie ustawowe, znajduje zastosowanie, gdy nie powołano spadkobiercy testamentowego albo powołany spadkobierca nie może lub nie chce dziedziczyć. Mianowicie, jeżeli spadkodawca nie pozostawił testamentu, to dopiero wówczas przepisy Kodeksu cywilnego stanowią w swej treści, kto i z jakim udziałem dziedziczy spadek po osobie zmarłej. Natomiast, jeżeli spadkodawca pozostawił testament, rzeczą Sądu prowadzącego postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku jest ocena ważności testamentu w świetle treści przepisów Kodeksu cywilnego.

Zgodnie z art. 950 k.c. testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego. K. L. sporządził taki testament w dniu (...), w którym oświadczył, że do całego spadku powołuje swojego syna M. L. i jego żonę B. L. (1), wskazując, iż przedmioty majątkowe wchodzące w skład spadku stanowić będą ich majątek wspólny.

Artykuł 945 § 1 k.c. przewiduje wady oświadczenia woli testatora: brak świadomości lub swobody przy składaniu oświadczenia woli, błąd oraz groźbę.

Wnioskodawca i uczestniczka Z. L. zarzucili, że spadkodawca w chwili sporządzania testamentu był nieświadomy i niezdolny do wyrażenia woli, stąd też mógł być manipulowany przez syna M. i synową co skutkowało sporządzeniem testamentu o takiej treści. Zarzut ten nie został jednak wykazany żadnym dowodem.

Jak wynika z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, brak jest podstaw by kwestionować okoliczność, że testator w chwili sporządzania testamentu pozostawał sprawny intelektualnie. Wobec treści opinii biegłych (...) w K. oraz zeznań notariusza E. Z. Sąd nie miał wątpliwości, iż spadkodawca K. L. w dacie sporządzenia testamentu z dnia (...) był w pełni świadomy i zdolny do swobodnego podjęcia decyzji i wyrażenia woli.

W chwili sporządzenia testamentu był co prawda osobą cierpiącą na pewne schorzenia, a w okresie wcześniejszym przez wiele lat nadużywał alkoholu, co wynika jednoznacznie z dokumentacji medycznej oraz na co wskazywali uczestnicy oraz wnioskodawca. W oparciu jednak o zapisy dokumentacji, zeznania uczestników i notariusza oraz wnioski płynące z opinii biegłych uznać należało, że spadkodawca w pełni świadomie sporządził testament. Należało również uznać, że spadkodawca podjął decyzję o sporządzeniu testamentu swobodnie i samodzielnie. Z przeprowadzonych dowodów wynika, że testator sam wyraził wolę udania się w tym celu do notariusza, obawiając się o stan swego zdrowia w związku z planowaną operacją. Brak jest dowodów, aby pozostawał pod wpływem kogokolwiek, w tym syna M. i synowej, a same twierdzenia wnioskodawcy i Z. L. w tym zakresie nie są wystarczające.

W związku z powyższym, Sąd uznał, że K. L. sporządził testament będąc w stanie pozwalającym na świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli i orzekł, że spadek po nim nabyli M. L. i B. L. (1), na prawach ustawowej wspólności majątkowej - na podstawie testamentu z dnia (...) – o czym orzeczono w punkcie I postanowienia.

O kosztach Sąd orzekł na zasadzie art. 520 § 1 KPC, stwierdzając, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, przy czym wydatkami częściowo obciążył wnioskodawcę (punkt II postanowienia).

W związku z powyższym w pkt III Sąd nakazał ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa kwotę 3.998,06 zł tytułem części wydatków wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa. Na wydatki te składają się koszty opinii biegłych - 5.997,09 zł (k. 248), przy czym wnioskodawca był zwolniony od kosztów sądowych w części – tj. w 1/3, zatem należało obciążyć go wydatkami w 2/3, co daje kwotę 3.998,06 zł.

Z)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)

N., dnia 15 stycznia 2018 roku